

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 วงรอบ ตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

การพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีขั้นตอนและการดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการศึกษา สรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่ต้องมีการสร้างองค์ความรู้ และสร้างความตระหนัก โดยอาศัย

การร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครู ฝายปกครอง นักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง นักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน การพัฒนาการดำเนินงานมีหลายแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้มีความรู้กับครูที่ปรึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ภายในหลังการพัฒนาครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น การติดตามและประเมินผล พบว่า ครูที่ปรึกษาและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้น

1.2 การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.2.1 การสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

“...การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนรายบุคคล การจัดทำ แบบฟอร์ม การจัดเก็บเอกสารที่ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังขาด ระบบระเบียบ และ ไม่เป็นปัจจุบัน...”

(ปณิตนันท์ น้อยทรง. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูที่ปรึกษาชั้นยังไม่เห็นความสำคัญการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน...”

(ชัยยา จันปุม. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูที่ปรึกษาชั้นไม่ได้ดำเนินงานตามกระบวนการ หรือ ขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้การคัดกรองเด็กออกเป็น กลุ่มๆ ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร...”

(ชวลิต เจริญโคตร. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...ไม่ได้รับข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากครูที่ปรึกษา...”

(พัทยา กลางประพันธ์. นักเรียน, สัมภาษณ์, 2558)

“...ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนส่วนใหญ่แล้ว ยังมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย...”

(จิตรศรี สุระพรรณ. ผู้ปกครอง, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูประจำชั้น ควรีระบบการเช็คเวลาเรียนของนักเรียน เพื่อให้รู้ว่าเด็กมาโรงเรียนหรือไม่ หรือมาแต่ไม่เข้าเรียน เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทันที...”

(นางจันทร์เพ็ญ ภูครองหิน. ผู้ปกครอง, สัมภาษณ์, 2558)

“...การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาชั้น ไม่ได้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน...”

(บุญศรี เสียงเย็น. คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูไม่ค่อยให้ความสำคัญกับชุมชน ในการร่วมกิจกรรมต่างๆ และยังไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานให้ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ...”

(นายบรรชิต สุพรรณโมก. คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 2558)

สรุปได้ว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนรายบุคคล การจัดทำแบบฟอร์มการจัดเก็บเอกสารที่ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ยังขาดระบบระเบียบ และ ไม่เป็นปัจจุบัน ครูที่ปรึกษาชั้นยังไม่เห็นความสำคัญการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ได้รับข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากครูที่ปรึกษาชั้น ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนส่วนใหญ่แล้ว ยังมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาชั้น ไม่ได้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
บ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากดอาหาร โดยการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย โดยเฉพาะเมื่อมีการประชุม
ผู้ปกครองกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาทั้งห้องเรียนยิ่งทำได้ยาก...”

(วิชัย จอมแพง. ผู้บริหาร, สัมภาษณ์, 2558)

“...การทำงานของครูที่ปรึกษาชั้นบางคนยังไม่มี การดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังมีการดำเนินงานที่ขาดความต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอ...”

(นวรรตน์ แสงเพชร. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูที่ปรึกษาชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนยังไม่ครบทุกคนทำให้
ไม่ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนอย่างแท้จริง...”

(ชาญชัย แก้วศรีนวม. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเพราะ ขาดการนิเทศ
ภายใน และการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่ทราบ
ทิศทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(นายมนตรี น้อยทรง. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูที่ปรึกษาชั้นไม่ได้รับการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและ
เป็นระบบในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน...”

(ชัยยา จันปุม. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...ขาดผู้เชี่ยวชาญที่ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน...”

(ดาวเรือง กลางประพันธ์. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...เพื่อนบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี อยากให้ครูใช้ระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนมาช่วยปรับพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มนี้...”

(วิชุดา สามารถ. นักเรียน, สัมภาษณ์, 2558)

“...โรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนยังมีไม่
หลากหลายตรงตามความสนใจของนักเรียน...”

(สันสนีย์ ชำคม. นักเรียน, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูที่ปรึกษาชั้นขาดความต่อเนื่องในการออกติดตาม
นักเรียนที่มีปัญหาขาดเรียนประจำ และเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ...”

(ลำไย สุริยวงศ์. ผู้ปกครอง, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูที่ปรึกษาชั้นไม่ค่อยสนใจเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียน
และไม่ได้แจ้งให้ผู้ปกครองทราบพฤติกรรม...”

(สนม สุพรรณโมก. ผู้ปกครอง, สัมภาษณ์, 2558)

“...ครูและผู้ปกครอง ควรมีการประสานงานกันอยู่ตลอดเวลา
เพื่อช่วยหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน...”

(นายบรรชี สุพรรณโมก. คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 2558)

สรุปได้ว่า ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง สรุปได้คือ ครูที่ปรึกษายังขาด
ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทั่วถึงทุกกลุ่ม
โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำการ
ดำเนินงานที่ถูกต้อง ขาดการมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูที่ปรึกษากับ
ผู้ปกครองนักเรียน ในการหาข้อมูล หาสาเหตุ และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ต่างๆ ของนักเรียน ขาดการนิเทศภายในที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ มีกิจกรรมที่จะช่วย
ส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนยังไม่มี ความหลากหลายตรงตามความสนใจของนักเรียน

1.3 การสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัย การพัฒนา
ศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดังตาราง 4 โดยถามครูที่ปรึกษาชั้นจำนวน 9 คน

ตาราง 4 ความรู้ความเข้าใจของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มุกดาหาร

รายการประเมิน	ค่าสถิติ (N=9)		แปลความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1.1 การจัดทำระเบียบสะสม	2.22	0.67	น้อย
1.2 การจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน	2.44	0.88	น้อย
เฉลี่ย	2.33	0.61	น้อย
2. การคัดกรองนักเรียน			
2.1 การวิเคราะห์ผู้เรียน	2.56	1.24	ปานกลาง
2.2 การพิจารณาคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียน	2.11	0.60	น้อย
เฉลี่ย	2.33	0.75	น้อย
3. การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน			
3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม	2.67	0.87	ปานกลาง
3.2 การจัดประชุมผู้ปกครอง	2.33	0.71	น้อย
เฉลี่ย	2.50	0.35	น้อย
4. การป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียน			
4.1 การปรึกษาเบื้องต้น	2.44	0.88	น้อย
4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	1.89	0.60	น้อย
4.3 การจัดกิจกรรมซ่อมเสริม	2.33	0.87	น้อย
4.4 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	2.44	0.73	น้อย
4.5 การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน	2.56	0.73	ปานกลาง
4.6 การประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน	2.78	0.67	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.41	0.28	น้อย

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าสถิติ (N=9)		แปลความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
5. การส่งต่อนักเรียน			
5.1 การวิเคราะห์ พิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ	2.22	0.67	น้อย
5.2 ประสานงานกับครูที่รับนักเรียนต่อ	2.00	0.50	น้อย
เฉลี่ย	2.11	0.42	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.25	0.24	น้อย

จากตาราง 4 พบว่าครูที่ปรึกษาทั้ง 9 คน มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อก็พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การป้องกันช่วยเหลือนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

จากการศึกษาสภาพและปัญหา การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และจากการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูประจำชั้น พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพราะครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ยังมีการประสานงานกันน้อย ทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงกัน จำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือ โดยใช้แนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากร ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการประชุมร่วมกัน เพื่อวางแผนการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในวันที่ 17 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ตั้งแต่เวลา 15.45-17.45 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านบึง

เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนบ้านบึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร และหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ดังนั้นที่ประชุมจึงมีมติให้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพครู ประกอบด้วย 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 3) การนิเทศภายในเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

จากการศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงได้ดำเนินการตามแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 การศึกษาดูงาน
- 2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 2.3 การนิเทศภายใน

2.1 การศึกษาดูงาน

การศึกษาดูงาน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยไปศึกษาดูงานที่ โรงเรียนป่าไร่ป่าชาดวิทยา อ.ดอนตาล จ. มุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัล สถานศึกษาที่มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2546 ในวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2558 รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 กิจกรรมการศึกษาดูงาน

เวลา	กิจกรรม	หมายเหตุ
07.00-08.30 น.	-ออกเดินทางจากโรงเรียนบ้านบึง ถึงโรงเรียน ป่าไร่ป่าชาตวิทยา อ.ดอนตาล จ. มุกดาหาร	
08.30-09.00 น.	-เข้าห้องประชุม -แนะนำโรงเรียน	
09.00-12.00 น.	-ศึกษาดูงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน -การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล -การคัดกรองนักเรียน -การส่งเสริมและพัฒนา -การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน -การส่งต่อนักเรียน	
12.00-13.00 น.	-พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00-15.00น.	-บรรยายสรุปการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน -แลกเปลี่ยนประสบการณ์ -อภิปรายและซักถาม -มอบของที่ระลึก	
15.00-16.00น.	-ขึ้นรถ เดินทางกลับโรงเรียนโรงเรียนบ้านบึง	

2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร รายละเอียดดัง ตาราง 6

ตาราง 6 กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เวลา	กิจกรรม	หมายเหตุ
<u>15 กรกฎาคม 2558</u>		
08.00-08.30 น.	-รายงานตัว ลงทะเบียน	ผู้เข้าร่วมประชุม
08.30-10.00 น.	-พิธีเปิด บรรยายพิเศษ	ประธานในพิธี
10.00-10.30 น.	-ทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อน การประชุมเชิงปฏิบัติการ	ผู้เข้าร่วมประชุม
10.30-12.00น.	-การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	วิทยากร
12.00-13.00 น.	-พักรับประทานอาหารกลางวัน	ผู้เข้าร่วมประชุม
13.00-14.30 น.	-วิเคราะห์สภาพและปัญหาของโรงเรียน	ผู้เข้าร่วมประชุม
14.30-15.30 น.	-วิธีการเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน	วิทยากร
<u>16 กรกฎาคม 2558</u>		
08.30-09.30 น.	-แนวปฏิบัติการคัดกรองนักเรียน	วิทยากร
09.30-10.30 น.	-กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	วิทยากร
10.30-11.30 น.	-การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	วิทยากร
11.30-12.00 น.	-การส่งต่อ	วิทยากร
12.00-13.00 น.	-พักรับประทานอาหารกลางวัน	ผู้เข้าร่วมประชุม
13.00-15.00 น.	-สรุปหลักการ วิธีการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	วิทยากร
15.00-15.30 น.	-ทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการ	ผู้เข้าร่วมประชุม
15.30-16.00 น.	-มอบเกียรติบัตรและปิดการประชุมเชิง ปฏิบัติการ	ผู้เข้าร่วมประชุม

การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้จัดให้มีการ
ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน คือ ในระหว่างวันที่ 15-16 กรกฎาคม 2558 มีผู้เข้าร่วมประชุม
เชิงปฏิบัติการครั้งนี้ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้ร่วมวิจัย 11 คน ได้เชิญวิทยากรซึ่งเป็น

ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาให้ความรู้คือ นางชนิดา จันปุม ครูชำนาญการพิเศษ จากโรงเรียนป่าไร่ประชาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีการดำเนินการดังนี้

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการวันแรก คือ วันที่ 15 กรกฎาคม 2558 เริ่ม เวลา 08.00 น. ถึงเวลา 15.30 น. ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการได้ให้ผู้ร่วมวิจัยทำ แบบทดสอบก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ และดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนา ศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงเช้าวิทยากรได้ให้ความรู้ เกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงบ่ายได้ให้ผู้ร่วมวิจัยได้ วิเคราะห์สภาพและปัญหาของโรงเรียน และวิธีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล วันที่สองคือ วันที่ 16 กรกฎาคม 2558 ช่วงเช้าวิทยากรได้ให้ความรู้แนวปฏิบัติการคัด กรองนักเรียน กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ การส่งต่อ ช่วงบ่าย วิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมสรุปหลักการ วิธีการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน ซึ่งตลอดระยะเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการทั้ง 2 วัน ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม นำเสนอ ผลงาน และเปิดโอกาสได้ซักถามปัญหา และร่วมกันสรุป จากนั้นผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยได้ทำ แบบทดสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในการประชุม เชิงปฏิบัติการมอบเกียรติบัตรและปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3 การนิเทศภายใน

การนิเทศภายใน มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินกิจกรรม ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบ 5 ด้าน โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมนิเทศ ในวันที่ 6 สิงหาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2558 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ปรึกษาหารือ และ พิจารณาถึงข้อตกลงร่วมกัน ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นิเทศแนะนำ กำกับติดตาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่ครูประจำชั้น ดังตาราง 7

ตาราง 7 การนิเทศภายใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัน เดือน ปี	เวลา	กิจกรรม	ผู้ให้การนิเทศ	ผู้รับการนิเทศ
6 ส.ค. 58	15.00-16.00น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
13 ส.ค. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
20 ส.ค. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
27 ส.ค. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
2 ก.ย. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
9 ก.ย. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
16 ก.ย. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
23 ก.ย. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย
30 ก.ย. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ	ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย

การนิเทศภายในเพื่อติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือที่ใช้มี 1 ฉบับ คือ แบบนิเทศภายใน การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านปุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ระหว่างการนิเทศภายในจะมีการประชุมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่เป็นปัญหา และหลังจากการนิเทศภายในสิ้นสุด จะมีการประชุมสรุปผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สังเกตการณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อตามแผน การดำเนินงานที่วางไว้ในขั้นตอนที่ 2 ในกิจกรรมการศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในโดยผู้อำนวยการโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาดูงาน

ผลการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่โรงเรียนป่าไร่ป่าชาดวิทยา อ.ดอนตาล จ. มุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในวันที่ 23 มิถุนายน 2558

3.1.1 การใช้แบบสัมภาษณ์ ได้ผลดังนี้

“...โรงเรียนแห่งนี้ มีครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายทั้งทางบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน จึงจะสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้สำเร็จ...”

(พุลทรัพย์ วงษาเนา. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...การศึกษาดูงานทำให้ทราบรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการจัดเก็บข้อมูล และวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานในการจัดเก็บข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครบทั้ง 5 ขั้นตอน...”

(พงสวัสดิ์ อัจฉชัย. ครู, สัมภาษณ์, 2558)

“...วิทยากรและผู้ที่ได้รับผิดชอบ อธิบายขั้นตอนในการทำงานให้แก่คณะผู้เข้าศึกษาดูงานในทุกขั้นตอนของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างละเอียด สามารถตอบคำถามจากผู้เข้าศึกษาดูงานได้อย่างละเอียดและเข้าใจ...”

(ปณิตนันท์ น้อยทรง.ครู, สัมภาษณ์, 2558)

ตาราง 8 การเปรียบเทียบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนป่าไร่ป่าชาตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนป่าไร่ป่าชาตวิทยา	โรงเรียนบ้านบุง		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1.1) ระเบียบสะสม	✓		ไม่เป็นระบบ
1.2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)	✓		ไม่เป็นระบบ
1.3) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.)	✓		ไม่เป็นระบบ
1.4) แบบสัมภาษณ์นักเรียน		✓	
1.5) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและการเยี่ยมบ้าน นักเรียน	✓		ไม่เป็นระบบ
1.6) แบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง	✓		ไม่เป็นระบบ
2. การคัดกรองนักเรียน			
2.1) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	✓		ยังไม่ชัดเจน
2.2) แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคล	✓		สรุปไม่เป็น ปัจจุบัน
2.3) แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็น ห้องเรียน	✓		สรุปไม่เป็น ปัจจุบัน
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	✓		ไม่เป็นระบบ
3.1) แนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน	✓		
3.2) แนวทางการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียนของโรงเรียน	✓		ขาดการมีส่วนร่วม
3.3) แบบบันทึก/สรุปประเมินผลการดำเนิน กิจกรรม เช่น โฮมรูม, ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	✓		รูปแบบไม่เป็น ชัดเจน
4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน			
4.1) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและ แก้ไขปัญหาของนักเรียน 5 กิจกรรม	✓		แนวทางที่ใช้ยังไม่ ชัดเจน

ตาราง 8 (ต่อ)

โรงเรียนบ้านป่าไร่	โรงเรียนบ้านบุง		หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	
4.2) แบบบันทึกสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล	✓		ครูบางคนยังไม่ได้สรุปผล
4.3) แบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	✓		มีครูหลายคนที่ยังไม่ได้รายงาน
5. การส่งต่อนักเรียน			
1) แบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน	✓		ที่ยังไม่ได้มีการบันทึกที่ชัดเจน
2) แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน	✓		ที่ยังไม่ได้มีการรายงานที่ชัดเจน

สรุปการศึกษาดูงานทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจได้รับประสบการณ์ แนวทางและรูปแบบวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่หลากหลายรูปแบบเพิ่มมากขึ้น สามารถที่จะนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของตนเองให้เกิดประโยชน์ และทำให้ครูประจำชั้นได้รู้ถึงจุดมุ่งหมายของได้ดำเนินการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประทับใจเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาดูงาน

3.1.2 การใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานของคณะครูโรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
รายละเอียดดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานของคณะครู โรงเรียนบ้านบึง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี

รายการประเมิน	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความสอดคล้องของกิจกรรม/เนื้อหาสาระกับ วัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน	4.00	0.78	มาก
2. รูปแบบ/เทคนิคการนำเสนอ/การบรรยายให้ ความรู้/การตอบข้อซักถาม	3.55	1.04	มาก
3. กิจกรรม/เนื้อหา และประโยชน์ที่สามารถ นำไปใช้ได้	4.00	1.18	มาก
4. ระยะเวลาในการศึกษาดูงาน	3.91	1.14	มาก
5. อาหาร/ยานพาหนะ/การเดินทาง	3.64	1.03	มาก
6. การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้อง	4.55	0.69	มากที่สุด
7. ความพึงพอใจโดยรวมต่อการศึกษาดูงาน	4.36	0.67	มาก
เฉลี่ย	4.00	0.34	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานของคณะครู โรงเรียนบ้านบึง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อก็พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าคณะครูมีความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานในครั้งนี้ อยู่ในระดับมาก

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1 การทำแบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้ร่วมวิจัยได้ทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อเปรียบเทียบการทดสอบก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการและการทดสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการวัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้งก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้ร่วมวิจัย	คะแนนทดสอบ (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)		คะแนนการพัฒนา
	ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ	หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ	
1	18	26	8
2	15	27	12
3	17	29	12
4	19	28	9
5	20	27	7
6	21	29	8
7	17	28	11
8	22	29	7
9	23	30	7
10	19	29	10
11	19	25	6
Σx	210	307	97
$\bar{x}$	19.09	27.91	8.82
S.D.	2.34	1.51	2.14
ร้อยละ	63.64	93.03	29.44

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากการทดสอบผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน พบว่า ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.09 คิดเป็นร้อยละ 63.64 ซึ่งอยู่ในระดับ พอใช้ ส่วนคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเท่ากับ 27.91 คิดเป็นร้อยละ 93.03 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 29.44 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้นทั้งรายบุคคล และโดยรวม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้ร่วมวิจัยทั้ง 11 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

2.2 ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในการประชุมเชิง
ปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
บ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากดอาหาร ผลปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการสอบถามความพึงพอใจ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพ
ครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รายการประเมิน	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหา			
1. ความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาที่ได้รับจากการประชุมเชิง ปฏิบัติการ	3.64	0.67	มาก
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.18	0.98	มาก
3. ความถูกต้อง เหมาะสมของเอกสารประกอบการประชุม เชิงปฏิบัติการ	4.00	0.78	มาก
เฉลี่ย	3.94	0.47	มาก
ด้านวิทยากร			
4. ความรู้ ความสามารถในการบรรยายของวิทยากร	4.18	0.87	มาก
5. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ซักถามเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ ความเข้าใจ	3.55	0.69	มาก
เฉลี่ย	3.86	0.39	มาก
ด้านสื่อ/สถานที่			
6. ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ที่วิทยากรใช้	4.55	0.69	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของสภาพและบรรยากาศของห้องที่ใช้ใน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	3.91	0.70	มาก
เฉลี่ย	4.23	0.47	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านสภาพทั่วไป			
8. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการ	3.64	0.81	มาก
9. การแจ้งและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ ล่วงหน้าก่อนทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.45	0.69	มาก
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม การประชุมเชิง ปฏิบัติการในครั้งนี้	4.55	0.69	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.21	0.48	มาก
เฉลี่ยรวม	4.06	0.28	มาก

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) มีความพึงพอใจเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสื่อ/สถานที่ ด้านสภาพทั่วไป ด้านเนื้อหา และด้านวิทยากร เป็นลำดับสุดท้าย

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร สรุปได้ดังนี้

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน
2. ครูมีความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังรายละเอียดจาก จากตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากการทดสอบผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน คะแนนจากการทดสอบมีค่าเฉลี่ย

เพิ่มขึ้น 29.44

3. การนิเทศภายใน

จากการนิเทศภายใน การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีเป้าหมายเพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนา ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้นิเทศ ระหว่างวันที่ 6 สิงหาคม 2558 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2558

3.1 ผลการประเมินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยใช้แบบนิเทศภายใน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมสรุปผล ในวันที่ 1 ตุลาคม 2558 โดยกำหนดเกณฑ์รายการประเมินรายชื่อและโดยรวม จะต้องผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ที่ระดับ 3.50 ดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการนิเทศภายใน การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

รายการนิเทศ	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1. มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.36	0.92	ปานกลาง
2. มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.45	0.93	ปานกลาง
3. มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล	3.27	1.01	ปานกลาง
4. มีการนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	3.55	0.52	มาก
เฉลี่ย	3.41	0.30	ปานกลาง
การคัดกรองนักเรียน			
5. มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด	3.18	1.08	ปานกลาง

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการนิเทศ	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
6. มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนทุกคน	3.27	0.91	ปานกลาง
7. มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น	3.55	0.93	มาก
8. มีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัด สารสนเทศ ระดับสถานศึกษาและนำไปใช้ได้	3.45	1.13	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.36	0.55	ปานกลาง
การส่งเสริม และพัฒนานักเรียน			
9. มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนแต่ละด้าน	3.18	0.87	ปานกลาง
10. มีการศึกษารูปแบบวิธีการตามความถนัด ความสนใจ	3.27	1.01	ปานกลาง
11. มีการส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกเต็มความสามารถ	3.36	1.12	ปานกลาง
12. มีการติดตาม เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องและ เป็นระบบ	3.27	1.10	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.27	0.58	ปานกลาง
การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน			
13. มีการวางแผนให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรม ซ่อมเสริมและสื่อสารกับผู้ปกครอง	3.18	1.08	ปานกลาง
14. มีกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหา	3.55	0.93	มาก
15. มีการติดตามผลการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง	3.45	0.69	ปานกลาง
16. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ได้รับการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น	3.36	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.39	0.38	ปานกลาง
การส่งต่อนักเรียน			
17. มีเครือข่ายและส่งต่อภายในและภายนอก	3.55	0.93	มาก
18. มีการส่งต่อภายใน/ภายนอก พร้อมช่วยเหลือเบื้องต้น	3.27	0.79	ปานกลาง

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการนิเทศ	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
19. มีการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผลการส่งต่อนักเรียน	3.36	1.21	ปานกลาง
20. มีการปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ	3.09	0.70	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.32	0.56	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.35	0.28	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า ผลจากการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ผลการประเมินโดยเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อนักเรียน และการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

3.2 ผลการบันทึกการประชุม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันประชุมในวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านบุง สรุปผลการประชุมดังนี้

1. ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน สามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ แต่ผลที่ได้ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย

2. ผู้วิจัยส่วนมาก ให้ความเห็นว่า ระยะเวลาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังน้อย ผลของการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมค่าเฉลี่ยยังต่ำกว่าระดับ 3.50 ตามตาราง 12 ซึ่งเป็นระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยตั้งไว้ จึงต้องการและพร้อมใจกันที่จะพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 2 ตุลาคม 2558 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 พร้อมให้ผู้นิเทศมาคอยให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

ดังรายละเอียดการประชุมดังนี้

“...ที่ประชุมมีความเห็นว่าระยะเวลาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังน้อยเกินไป ควรอย่างยิ่งที่จะขยายเวลาในการดำเนินงานต่อไปอีก เพื่อที่จะได้ปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น...”

(พุลทรัพย์ วษาเนาว์. ครู, บันทึกถายงานการประชุม, 2558)

“...เห็นควรที่จะต้องมีการขยายเวลาในการดำเนินงานเพื่อจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานที่ยังบกพร่องให้ดีขึ้น และต้องมีการนิเทศอย่างใกล้ชิด...”

(สามิศักดิ์ แสนโคตร. ครู, บันทึกถายงานการประชุม, 2558)

“...มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว แต่ระยะเวลาที่จะดำเนินงานยังน้อย จึงเห็นควรว่าต้องมีการขยายเวลาออกไปอีก...”

(ปณิตนันท์ น้อยทรง .ครู, บันทึกถายงานการประชุม, 2558)

“...เห็นควรที่จะต้องมีการขยายเวลาในการดำเนินงานเพื่อจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานที่ยังบกพร่องให้ดีขึ้น และต้องมีการนิเทศอย่างใกล้ชิด...”

(พงสวัสดิ์ อัจฉริยะ .ครู, บันทึกถายงานการประชุม, 2558)

ขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

ผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เมื่อดำเนินการพัฒนาตามแนวทาง 3 แนวทาง คือ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน สามารถสะท้อนผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 1 รายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาดูงาน ดำเนินการศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนป่าไร่ป่าชาดวิทยา อ.ดอนตาล จ. มุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ในวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เพื่อสังเกตสภาพแวดล้อม และสภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น และวิธีปฏิบัติงานที่ทำให้สถานศึกษา

ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบประเมินความพึงพอใจการศึกษาดูงาน และแบบสัมภาษณ์ สะท้อนผลการพัฒนาดังนี้

1.1 จากการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน พบว่าผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รูปแบบกิจกรรม และวิธีการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนบ้านบึง และผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความประทับใจในการศึกษาดูงานในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

1.2 ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจในการศึกษาดูงาน อยู่ในระดับ มาก ดังรายละเอียดตามตาราง 9

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านบึง ระหว่างวันที่ 15-16 กรกฎาคม 2558 เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน พร้อมฝึกปฏิบัติในขณะที่เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สะท้อนผลการพัฒนาดังนี้

2.1 ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น จากร้อยละ 63.64 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 93.03 ตามตาราง 10

2.2 จากการสอบถามความพึงพอใจในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06) ตามตาราง 11

3. การนิเทศภายใน ดำเนินการหลังจากผู้ร่วมวิจัยได้รับการนิเทศในระหว่างวันที่ 6 สิงหาคม 2558 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2558 โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนา ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระหว่างผู้นิเทศ ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย โดยผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน สะท้อนผลการพัฒนาได้ดังนี้

3.1 จากการประเมินการนิเทศภายใน พบว่า โรงเรียนบ้านบุงได้ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยได้ให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความสำคัญเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้แก่ผู้ร่วมวิจัย โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ เพื่อรองรับสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม แบบประเมินผู้เรียน (SDQ) มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆ หลากหลาย เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนเล่นกีฬา กิจกรรมโฮมรูม การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนควรส่งเสริมให้โรงเรียน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.2 ผู้ร่วมวิจัยมีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 2 เพื่อแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่องจากการประเมินของผู้นิเทศ และผู้ร่วมวิจัย

3.3 มติการประชุม ให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคน ปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน ในระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558 โดยมีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด

สรุปการสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ในวงรอบที่ 1 โดยใช้แนวทาง 3 แนวทาง ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และผลจากการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) ตามตาราง 12 ดังนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ประชุมร่วมกันกำหนดเกณฑ์การผ่านในวันที่ 1 ตุลาคม 2558 จึงต้องการและเต็มใจให้มีการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 2

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากการนิเทศภายใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ผลการประเมินโดยเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อนักเรียน และการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จึงได้มีการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 2 พร้อมให้ผู้นิเทศมาคอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 ได้ดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

ในขั้นการวางแผนก่อนการดำเนินการปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ประชุมเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า จุดที่ต้องพัฒนาคือ กระบวนการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน โดยการกำหนดแผนการนิเทศอย่างใกล้ชิดกับผู้ร่วมวิจัยทุกคน โดยมี นายวิชัย จุ่มแพง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบึง และได้เชิญนางสุภาพร กัลยารัตน์ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เป็นผู้ให้การนิเทศภายใน จำนวน 2 ครั้ง

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

ผู้นิเทศได้ลงมือปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายใน เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือให้กับผู้ร่วมวิจัย เพื่อแก้ไขและพัฒนาข้อบกพร่องในกระบวนการทำงาน 5 ด้านคือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึง 30 พฤศจิกายน 2558 รายละเอียดตามตาราง 13

ตาราง 13 กำหนดการนิเทศภายใน การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง ในวงรอบที่ 2

วัน เดือน ปี	เวลา	กิจกรรม	ผู้ให้การนิเทศ	ผู้รับการนิเทศ
11 พ.ย. 58	15.00-16.00น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ และ ศึกษานิเทศก์	ผู้ร่วมวิจัย
25 พ.ย. 58	15.00-16.00 น.	การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการ และ ศึกษานิเทศก์	ผู้ร่วมวิจัย

สรุปผลการวิจัยในวงรอบที่ 2 ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

จากการนิเทศภายในให้ความช่วยเหลือตามแผนอย่างต่อเนือง ปรากฏผล
ผลจากการประเมินจากการนิเทศภายในอย่างใกล้ชิดจากผู้นิเทศ กับผู้ร่วมวิจัย ระหว่าง
วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 ผลการประเมินการพัฒนา
ศักยภาพครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 2 โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาและ
ศึกษานิเทศก์ร่วมกันพิจารณาแล้วร่วมกันให้คะแนนผู้รับการนิเทศเป็นรายบุคคล ได้ผลดัง
ตาราง 14

ตาราง 14 ผลการประเมินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มุกดาหาร ในวงรอบที่ 2

รายการนิเทศ	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1. มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	4.00	0.78	มาก
2. มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.36	0.67	มาก
3. มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล	3.82	1.17	มาก
4. มีการนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริม พัฒนาและ ช่วยเหลือนักเรียน	4.27	0.79	มาก
เฉลี่ย	4.11	0.44	มาก
การคัดกรองนักเรียน			
5. มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	3.55	0.82	มาก
6. มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนทุกคน	4.18	0.75	มาก
7. มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น	4.36	0.81	มาก
8. มีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัด สารสนเทศ ระดับสถานศึกษาและนำไปใช้ได้	4.27	1.10	มาก
เฉลี่ย	4.09	0.39	มาก
การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน			
9. มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนแต่ละด้าน	3.82	1.25	มาก
10. มีการศึกษารูปแบบวิธีการตามความถนัด ความสนใจ	4.09	0.83	มาก
11. มีการส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกเต็มความสามารถ	4.55	1.04	มากที่สุด
12. มีการติดตาม เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็น ระบบ	4.18	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.16	0.63	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการนิเทศ	ค่าสถิติ (N=11)		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน			
13. มีการวางแผนให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรม ซ่อมเสริมและสื่อสารกับผู้ปกครอง	3.64	0.92	มาก
14. มีกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหา	4.09	0.70	มาก
15. มีการติดตามผลการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง	3.82	0.87	มาก
16. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ได้รับการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น	3.73	0.79	มาก
เฉลี่ย	3.82	0.34	มาก
การส่งต่อนักเรียน			
17. มีเครือข่ายและส่งต่อภายในและภายนอก	4.09	0.94	มาก
18. มีการส่งต่อภายใน/ภายนอก พร้อมช่วยเหลือเบื้องต้น	3.64	1.03	มาก
19. มีการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผลการส่ง ต่อนักเรียน	3.91	1.14	มาก
20. มีการปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ	3.55	0.93	มาก
เฉลี่ย	3.80	0.70	มาก
เฉลี่ยรวม	4.00	0.26	มาก

จากตาราง 14 พบว่า การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ผลจากการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน จากการนิเทศภายใน การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2558 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2558 และในวงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่

2 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 ผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการประเมิน การพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีผลการพัฒนา เพิ่มขึ้น ดังตาราง 15

ตาราง 15 การเปรียบเทียบผลการประเมินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2

รายการนิเทศ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)		ค่าเฉลี่ย เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2		
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
1. มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.36	4.00	0.64	39.02
2. มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.45	4.36	0.91	58.71
3. มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล	3.27	3.82	0.55	31.79
4. มีการนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	3.55	4.27	0.72	49.66
เฉลี่ย	3.41	4.11	0.70	44.03
การคัดกรองนักเรียน				
5. มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด	3.18	3.55	0.37	20.33
6. มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนทุกคน	3.27	4.18	0.91	52.60
7. มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็น ระดับชั้น	3.55	4.36	0.81	55.86
8. มีการนำผลที่ได้จากการคัดกรอง นักเรียนมาจัดสารสนเทศ ระดับ สถานศึกษาและนำไปใช้ได้	3.45	4.27	0.82	52.90
เฉลี่ย	3.36	4.09	0.73	44.51

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการนิเทศ	ค่าเฉลี่ย (ข)		ค่าเฉลี่ย เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	วงรอบ ปีที่ 1	วงรอบ ปีที่ 2		
การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน				
9. มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนแต่ละด้าน	3.18	3.82	0.64	35.16
10. มีการศึกษารูปแบบวิธีการตามความถนัด ความสนใจ	3.27	4.09	0.82	47.40
11. มีการส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกเต็ม ความสามารถ	3.36	4.55	1.19	72.56
12. มีการติดตาม เก็บรวบรวมข้อมูลอย่าง ต่อเนื่องและเป็นระบบ	3.27	4.18	0.91	52.60
เฉลี่ย	3.27	4.16	0.89	51.45
การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน				
13. มีการวางแผนให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัด กิจกรรมซ่อมเสริมและสื่อสารกับผู้ปกครอง	3.18	3.64	0.46	25.27
14. มีกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข ปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา	3.55	4.09	0.54	37.24
15. มีการติดตามผลการดูแลช่วยเหลืออย่าง ต่อเนื่อง	3.45	3.82	0.37	23.87
16. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ได้รับการ ป้องกันช่วยเหลือแก้ไขให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น	3.36	3.73	0.37	22.56
เฉลี่ย	3.39	3.82	0.43	26.71
การส่งต่อนักเรียน				
17. มีเครือข่ายและส่งต่อภายในและภายนอก	3.55	4.09	0.54	37.24
18. มีการส่งต่อภายใน/ภายนอก พร้อม ช่วยเหลือเบื้องต้น	3.27	3.64	0.37	21.39

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการนิเทศ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)		ค่าเฉลี่ย เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	วงรอบ ที่ 1	วงรอบที่ 2		
19. มีการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผลการส่งต่อ นักเรียน	3.36	3.91	0.55	33.54
20. มีการปรับปรุงการส่งต่อนักเรียน อย่างเป็นระบบ	3.09	3.55	0.46	24.08
เฉลี่ย	3.32	3.80	0.48	28.57
เฉลี่ยรวม	3.35	4.00	0.65	39.39

จากตาราง 15 พบว่า การเปรียบเทียบผลการประเมินการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 และวงรอบที่ 2 โดยรวมมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

ผลจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 2 ดำเนินการพัฒนาโดยการนิเทศภายในอย่างใกล้ชิด จากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย สามารถสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบุง รายละเอียดดังนี้

จากการนิเทศภายใน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบุง และศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ดำเนินการระหว่าง ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2558 ทำให้ผู้ร่วมวิจัยดำเนินงานในส่วนที่บกพร่อง และในส่วนที่ต้นตอการพัฒนา ซึ่งสะท้อนผลการพัฒนาดังนี้

1. จากการประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.00) ดังตาราง 14

2. ผลการเปรียบเทียบการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ผลการพัฒนาจาก $\bar{X}=3.35$ เพิ่มเป็น $\bar{X}=4.00$ ผลการพัฒนาเฉลี่ย เพิ่มขึ้น $\bar{X}=0.65$

สรุปผลการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตาม ขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยใช้แนวทาง การศึกษาดูงาน การประชุม เชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน สรุปว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินงานโดยมีการศึกษา ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการรวบรวมข้อมูลที่เป็นรายบุคคลด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล และ มีการนำไปใช้ส่งเสริม พัฒนาช่วยเหลือนักเรียน
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ดำเนินงานโดยมีการสรุปผลการคัด กรองนักเรียนครบทุกคน มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น มีการคัดกรอง นักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และมีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมา จัดสารสนเทศระดับสถานศึกษา และนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ดำเนินงานโดยมีการศึกษา รูปแบบวิธีการตามความถนัด ความสนใจมีการส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างเต็ม ความสามารถ และ มีการติดตาม เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
4. ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินงานโดยมีการวาง แผนการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมซ่อมเสริมและสื่อสารกับผู้ปกครอง นักเรียน กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา ได้รับการป้องกันและแก้ไขให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีการติดตามผล การดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และมีกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขที่สอดคล้องกับ ปัญหา
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ดำเนินงานโดยมีเครือข่ายและส่งต่อภายใน และภายนอกมีการปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบมีการส่งต่อภายใน/ภายนอก พร้อมช่วยเหลือเบื้องต้น และ มีการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผลการส่งต่อ นักเรียน